

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Telegraful este de două ori pe săptămână: Duminică și Joi. — Prenumerarea se face în Săbiu la expediția poștală, preafară la c. r. poșta cu bani găta prin scrisori francate, adresate către expediția. Prețului prenumerării pentru Săbiu este pe anu 7 fl. v. a. iar pe o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 10.

ANULU XXIII.

Săbiu in 214 Februaru 1875.

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. iera pe o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru prinț, și țieră streine pe anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Săbiu 1 Februaru.

Pâna cându privirile întregii monarhii, că sa nu dicem mai multu, erau îndreptate asupra evenimentelor ce se desfășurau în Budapesta, credem ca amu fostu în dreptu sa nu le ignorăm nici noi, și pre câtu ne este cu putinția, după impregiurările noastre, ne-amu și silitu a le ilustra din mai multe sêu mai putiene puncte de vedere, atât prin articuli speciali, câtu și prin raporturi despre dieta deadreptulu. A motivă purtarea noastră mai pre largu e de prisosu, ea este motivată prin însemnătatea evenimentelor inesi.

Bateru atât, deca nu ni este datu și nouă românilor a participă deadreptulu la afacerile, cari impletescu, și inca strinsu, și interesele noastre parasite de noi insine (că sa le impletisca altii) în cununa vietiei de statu, acolo unde voru altii, dara nu unde aru trebui sa staruim sa fia impletite. Căci, deca amu incepe ierasi a face listă cestiunilor, cari ne atingu pre noi românii în interesele cele mai vitali și cari s'au desbatutu și votatu în dietă din Budapesta numai dela 1869, ori numai dela 1873, încôce și deca nu ne-amu pune curmedisiu preste consciința, ni s'aru infurnică pielea și ni s'aru radică perulu maciua în capu de grôz'ă neglijinței celei mari natiunale, pusa sub firmă cea plausibile a resistinței (?) passive.

Obiectiunea ce ni s'aru face cu aratarea spre acei putieni conationali ce au luat și iau parte la dieta, ca nu folosescu nimic, deca s'aru face, nu o amu puté consideră decâtu de o nisuintă spre a acoperi slabiciuni, cari de unu tempu încôce, rod, în diverse forme, la radecinile esistintiei noastre natiunale. Nici sasii d. e. nu suntu impunatori prin numeru în dieta. Nici ei nu potu arată învingeri numeroase în dieta. Dara luptele lor nu se potu numi nici decum sterpe; și de alta parte ei puteau fi și mai nepasatori decâtu noi către cele ce se intempla în casă țierei de pre malulu stângu alu Danubiului, pentru ca au pre „fidelii constituționali” dincolo de Lait'a, au pre Bismarck cu tota Germani'a, la spatele lor.

Reflexiunile aceste nu suntu reprimatiuni. Ele suntu unu oftatu durerosu, în fati'a evenimentelor celor nouă, cari ne voru ingropă și mai adencu în nepasarea noastră și în nepasarea acelor ce croiescu singuri sortile noastre, fără de a se audi în lumea politica o singura voce valoroasă și din partea noastră.

Orologiulu parlamentariu din Budapesta va stă pre locu vre-o câte-va zile, pentru ca votarea bugetului în desbaterea generale este primită. Ministrulu presedinte Bitto a și plecatu la Vien'a, inca alalta-eri, spre a raportă Regelui și a face si propuneri. Vre-o câte-va zile avemu asiă dara regazu sa ne întorcem spre alte afaceri. Întrebăm inse spre care?

A ne amestecă în controversele unoru foi române despre conferința natiunale, despre formă convocării ei și alte cestiuni secundare, ni se pare ce-va superfluu. A ne demite la critici sêu recenziuni asupra unui memorandum necunoscutu, despre carele inse se dice ca este o palida copia de pre celu alu comitetului natiunale

dela 1872 și pre care faptuitorii lui principali lu reclama de unu ce de natura privata, ierasi este și mai superfluu. Astfelu de discussiuni despre lucruri purtate, cum dice ore cine, că doi bani în siepte pungi, mai alesu după ce lucrurile au trecut prin unu fiasco, potu pre lesne duce publiculu pre terenulu celu sterilu alu fraselor, pre acea arena arinosa, sêu nasiposa, de cuvinte cautate, impenate cu niscari date neesacte, pre care arena unu providentialu cu altulu și invertu caii de bataia, pâna cându se urescu și ei de luptă lor și desgusta și pre altii, nu numai de lupta, dara și de interesulu de a vedé ce-va, de a audé ce-va.

Déca deschidemu colônele diurnalelor noastre dela 1865 încôce și urmărimu desvoltarea evenimentelor în patria, apoi trebuie sa dicem ca icon'a de mai susu s'a repetitu de mai multe ori și ni se pare ca suntemu pre aci sa o vedem repetindu-se de nou, pentru că în fine, din consideratiuni politice asiă de înalte încātu sa nu le pricépa nici acei ce le propaga, iera — „sa cuprinda tacerea tôte”.

Suntu ômeni cu gusturi deosebite; acei inse, cari avemu ante acte asiă de frumose, cum suntu a le nostre; acei ce amu indigitatu totu deun'a spre ce-va pozitivu și spre ce-va realu și totu odata folositoriu natiunei și patriei, aru trebui că sa nu lasăm a ni se seduce și privirile noastre asupra desiderielor politice nascute din mai susu atinsele „înalte” consideratiuni „diplomatice”: *tantum propter delectationem*. Sa lasăm pre fia-care după plăcerile sele; dara noi sa ne continuăm operă noastră, carea cum amu disu este și natiunale și patriotica, cu atât mai vertosu, cu câtu astadi vedem enunțatiuni indirecte. în întielesulu acest'a, chiaru și dela barbatu de pareri opuse parerilor noastre.)*

Vomu dá de greutate? Au datu și altii, au datu tôte de mari greutate, câtu au și realizatu ce-va folositoriu pentru poporu.

Sperăm inca ca conferința natiunale, nu va fi manata cu vorbe frumose *ad calendas graecas*. Sperăm mai departe, ca ea va avé rezultatulu doritu. Dara după esperintiele de pâna acum avemu totu dreptulu sa ne temem și de contrariu. Si sa suferim că si la alegerile viitorie dietali conationalii nostri sa fia espusi la bun'a plăcerea unor și altor'a?

Asia ce-va sa nu mai fia.

În inimile înțeliginței noastre, și prin trena în inimile poporului nostru, se petrunda o ambițiune mai nobilă decâtu la alegerile trecute. Clatinarea că trestia sa fia delaturată cu totulu. Resolutiunea sa decoreze pre fia-care alegatoriu, că sa dovedim prin fapta, ca suntemu unu poporu demnu de libertăți constituționale și cu maturitate politica. Resolutiunea acést'a e de lipsa din bunu tempu, căci iata vine tempulu reclamatiunilor, și deca au fostu cându-va de lipsa că sa ne cugetăm serioșu la nasii acesti pregatitori, este acum, cându legea electorale este asiă dîcendu noua și prin diversele ei dispușetiuni va dá ansa la multe reclamatiuni.

Sa vorbim putien, dara sa lucrăm mai multu; căci numai asiă

*) „Gazet'a Transilvaniei” nr. 8 a. c.

vomu dovedé ca ne-amu pastratu neatinșu naturelulu nostru natiunale, care se cuprinde în cuvintele: *Tace și face*.”

În ultimulu numeru din „Mémorial diplomatique” gasim următoarele renduri, sub titlulu de „crisa orientala”:

„Dela resbelulu din urma și dela convulsia teribila ce a rezultat dîntrensulu, Occidentulu e, că sa dicem asiă, abandonatu la ala doilea planu; Orientulu ocupa aprôpe singuru scenă politica. Este fôrte probabilu ca evenimentele cele mari ne voru veni de aci înainte din Livantu. Aceste evenimente inse voru fi putien satisfactorie, că totu ce ne vine adi din afara.

Déca Europ'a e bolnava, lumea musulmana e amenințată de ruina. Diplomati'a pôte fôrte bine sa sustiena câtu de multu imperiulu otomanu, acestu imperiu se afla într'o lucrare de disolutiune.

Populiunile crestine supuse Portii și statele vasale dependinti de Turci'a se afla într'o stare de revolta latentă contr'a Sultanului. Pre cându acést'a revolta n'astépta de câtu o ocașiune spre a isbucni și ia pre fie ce di proporțiuni mai amenințătoare, guvernulu turcescu stă nemiscatu; elu e neputinciosu spre a oprî populiunile și a garantă pacea în domenele sele. De aci o stare de lucruri nelinistitoare pentru puterile vecine și care amințesce vechi'a republica a Poloniei. Aceste poteri astépta de adi pâna mâne, dintr'unu momentu într'altulu, că linistea sa fie turburată la hotarele lor.

Cându unu membru din famili'a européna e bolnavu precum e Turci'a, nu trebuie sa ne mirăm, deca vecinii iau mesuri de precauțiune și deca cauta a se garantă la tempu contr'a eventualităților ce s'aru potea ivi într'unu viitoriu mai multu sêu mai putien apropiatu.

Incidentulu din Muntenegru s'a resolutu, gratia concursului activu alu celor trei puteri aliate, dara furtun'a bubuie din tôte părțile și vulcanulu pôte aruncă flacari asupra altor puncte și mai cûrendu pôte de câtu ne-amu asteptă.

E fôrte de temutu că evenimentele estraordinari ce vinu din Orientu, într'o di sa nu schimbe echilibrulu generalu într'unu modu altmintreni cu multu mai gravu de câtu cum a fostu cu cele două resbele din Orientu.”

„Press'a.”

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 1 Februaru 1875. La ordinea dilei de astadi se continua desbaterea generale asupra bugetului și primul oratoru insinuat la cuventu e cont. Lónyay.

Oratorulu descrie pre scurtu situatiunea, care e într'adeveru serioasă, dara nu fără speranția, și arata, ca densulu a presemnatu dejă în anul 1867 în liniamente mari principiele ce trebuie observate în politică financială, cari și astadi sunt recunoscute. Vîndu sa esimu din confusiunile financiali de astadi trebuie sa ne nesuim înainte de tôte sa creăm unu bugetu normalu, care sa corespunda puterilor țierei și sa introduca odata crutiarea recomandată de tota lumea. Oratorulu desfasura principiele cari

sunt decisive la satorirea bugetului. Cu nesuintia de a restabilé echilibrulu în bugetu în restempu de 2—3 ani, trebuie sa mîrga mîna în mîna măsurile necesarie pentru radicarea contribuabilității cetățienilor.

O mare eróre a fostu, ca în anul 1848 la constituirea ministerielor s'a acceptatu sistem'a francesă de portfoiuri fără de a se consideră sistem'a practica a Engliterei, care pastréza pentru premieru mare influinția. Asemenea eróre mare este modulu cum se desbate bugetulu în camera; s'a intemplat ca în 1870 preliminarulu erogatoru s'au urcatu prin propuneri din partea deputatoru sengurateci mai susu de unu milionu, pre cându trebuie sa se observe principiulu de a ne padí de ori-ce plusu în erogate.

Acum cându deficitulu esiste dejă trebuie firescu sa ne ingrigim de acoperirea lui, dara oratorulu tiene ca nu este acomodat planulu de a esoperă acést'a prin o rapede și atâtu de considerabila urcare a contributiunilor, mai bine sa ne resolvem a introduce urcarea gradatim și sa luăm unu ciclu de 2—4 ani de basa la computare. Oratorulu numai atunci pôte votă linistitu urcarea dărilor, cându s'aru convinge printr'unu planu sistematicu, ca sacrificiele într'adeveru duc la scopulu doritu. Acést'a linistire trebuie sa o dăm și poporului, care plateste contributiunile.

Oratorulu desvôlta apoi în detaiu propunerile sele ce le tiene necesarie pentru restabilirea echilibrului în bugetulu statului, arata cu cifre, câtu s'aru poté crutiă în restempu de 3 ani în fia-care resortu, în fia-care ramu din administratiunea statului, atinge în genere reform'a contributiunilor, mai alesu contributiunea de pamentu și discuta în detaiu avantajiele ce le potem avé dela o revisiune corespundietoria a tratatului vamalu și comercialu.

Dupa o scurta polemica contr'a lui Moricz oratorulu indigită la Angli'a, unde după asemenea crise financiali grele vindecarea relelor s'a încercatu numai cu incetulu fără de a ingreună de odata pre contributori cu sarcini nesuportabili, capitaliele perdute s'au recastigatu mereu prin munca neobosita. Acést'a se intempla astadi în Franci'a într'unu modu admirabilu. Oratorulu releva necesitatea de a regulă și emancipă creditulu. Deslegarea cestiunei banței este de neaperata trebuința. Densulu nu este amicu monopolului de banca, totusi între impregiurările actuali afla ca nici sistemulu libertății de banca nu este acomodat si dorescu o resolve care sa corespunda mai bine cu consolidarea creditului și cu interesele țierei.

Dupa o pauza de vre-o câte-va minute, ce o dispune presedintele, se primescu nuntulu casei de susu despre acceptarea proiectului de lege relativu la cladirile nouă din capitala, și după acést'a continua Lónyay, ca mesuri timide nu au nice unu rezultat, numai o pornire energica ne pôte ajută, și apoi trecendu la desvoltarea principielor sele despre politică interna, oratorulu arata, ca și densulu dorescu prolongirea sesiunei dietali și micșorarea numerului deputatoru. Necesaria, că reform'a parlamentului este și reform'a administratiunei și coalitiunea celor două partide mari din dieta, pentru a pune unu guvern

tare, care radiematu pre o majoritate compacta sa fia in stare a esecută măsurile necesare pentru imbunatatirea stărilor financiale. Oratorul termina cuventarea sea cu cuvintele: Videant consules ne quid res publica detrimenti capiat.

Aici mai amintim, ca Lonyay cunoscendu ca in cercurile mai inalte nu se bucura de incredere, ba monarhulu nice ca l'a consideratu intr'unu tempu, a accentuatu in desfasiurarea parerilor sele, ca in bugetulu armatei comune nu se potu face reduțiuni, si prin acést'a a voitu sa recastige bunavointi'a cercurilor mai inalte, pre cându in parlamentu are la spatele sele o partida. Nu patriotismulu adevratu, ci farmeculu portfoiului este motorulu nesuintelor contelui Lonyay.

Dupa densulu ia cuventulu ministrulu de comerciul G. Bartal. Discursulu seu propusu cu efectulu se nisuesce dupa o scurta polemica contr'a lui Sennyey sa dovedesca, ca nu guvernulu, nu majoritatea singura, ci intregu parlamentulu pórta vin'a erorilor. Tóta lumea cerea drumuri ferate, tribunale, scoli si astadi se inovatiese numai majoritatea pentru sarcinele cele mari. Se cerea energia, administratiune buna, justitia grabnica, reforme radicali, si tóte acestea cerau si medicamente radicali. Oratorul recunósce insemnatatea revisiunei tratatului comercialu si vamalu si crede, ca e posibila, relativu la deficitu recomanda proiectele ministrului de finantie si termina cuventarea sea intre aplausele partidei deakiste.

Baronulu Sennyey replica in cestiune personale si dupa ce se rectifica Bartal se inchide siedinti'a.

In siedinti'a casei representative dela 3 Februaru ia mai întâiu cuventulu in desbaterea generale asupr'a bugetului Colom. Tisza.

Oratorul asigura mai întâiu, ca se va abtine dela ori ce recriminatiuni fiindu necesitate imperativa de a cugetá linisciti si destepti la vindecarea stărilor rele de adi. Numai contr'a unor passuri din cuventarea lui Bartal se vede necesitate a polemisi. Ministrulu de comerciul pasindu contr'a partidei deakiste a aretat o mare neccuitate gresindu totu odata si contr'a principiului de parlamentarismu. Oratorul esplica in detaliu pentru ce densulu impreuna cu partid'a sea, in butulu purcederei de

pâna acum, nu primesce bugetulu nice macaru de basa la desbaterea speciale. Guvernulu de astadi nu este unu guvernulu responsabilu, ci unu sistem dicasterialu, cu deosebirea numai, ca in fruntea despartimentelor sengerate sta unu ministru, cáci altmintrenea nu se potea supune, ca camer'a a votatu mai multu decâtu a preliminaru. In acestu casu guvernulu trebuia sa respinga responsabilitatea, dara nu sa dea sumele. Cátu de putienu avemu noi unu adevratu sistem parlamentariu demustra impregiurarea, ca barbatii cari au luat odinóra parte la guvernulu, devinu de comunu nefolositori, pre cându intr'alte tieri adevratu parlamentarise inroléza in sirurile opozitiunei. Partid'a stanga respinge de asta-data bugetulu pentruca nu are incredere in guvernulu actualu, mai departe pentru ca nu tiene corespunditoru lucru sa substérna unu guvernulu viitoru bugetulu gat'a avendu acést'a de urmare o negligentia, de óre ce guvernulu si asiá a asigurat trebuintele pre unu anu.

Despre posturile sengeratece oratorulu nu voiesce sa se enuncie ci observa cu privire la proiectele de dare, ca acestea nu se justifica nice din punctu de vedere fiscalicu fiindu ca confisca si capitalulu ce mai avemu inca. A urcá contributiunile fâra de a regulá totu in acela-si tempu creditulu si a face ce-va pentru a radica contribuabilitatea cetatienilor duce tier'a deadreptulu la seracia totale. Nepotendu sa delaturá relele stări financiale la momentulu mai bine sa ni luámu refugiulu la unu nou imprumutu decâtu sa atacámu capitalulu. Aici substerne conducatoriulu stangei proiectulu de resolutiune relativu la respingerea bugetulu si incepe a resfirá relatiunile de partida.

Cu privire la legile de complanare, din 1867 domnescu in tiéra pareri gresite. Oratorul imparte aceste legi in 3 grupe: I. articulu XII: 1867, care nefindu legatu de unu terminu detierm uritu e validu numai pâna cându toti factorii legislativi se pronuncie cu unanimitate pentru o modificare 2. Dispusetiunile ce se referescu la cuota si la tratatulu vamalu, in privinti'a câroru trecendu terminulu se potu face propuneri nóue; 3 deobligamentele ce se referescu la cuota datoriilor de statu, pre cari trebuie sa le implinim, pâna cându nu va fi amortisata o parte a capita-

lului. Infintierea bancei nu se tiene de afacerile comune. De aci urméza, ca modificarea articulu XII nu va veni curendu pre tapetu, dara pâna atunci nu trebuie sa punemu mânilor in sinu.

Oratorul nu astépta reduțiuni mari in erogatele comune, pentru ca intr'unu tempu cându intréga Europ'a tiene o pace inarmata monarhi'a nóstra nu póte sa-si espuna siguritaea sea eventualitatiloru unui resbelu fâra de a fi pregatita.

In giurulu legi dela 1867 s'au grupatu partidele si acést'a cu dreptu. Oratorul a fostu condusu de doué motive: densulu sperá ca parerile partidei sele cu privire la complanare si voru eluptá majoritatea, mai departe, ca tóte partidele fâra privire la positiunea lor fatia de intrebarea de statu voru promová binele materialu alu tieri. In amendoué sperantiele oratorulu s'a insielatu, acum constatându-se reulu trebuie sa ne intrebâmu: Ce ne póte ajutá? Unu unicu medilocu este, si adeca partidele trebuie sa nu cugete la cestiuni viitorie, ci la modulu ca cum voru puté resolve problemele momentane.

Oratorul schitiéza apoi in liniamente principali propunerile sele relative la reform'a administratiunei, justitiei s. a. si termina, ca spre solvearea celor mai urgente intrebări momentane sa se impreune membrii din tóte partidele, cari sunt de acord in parerea acést'a fâra de a se cere dela fia-care sa se lase de principiile sele. Intorcându-se câtra partid'a deakista dice oratorulu, ca regularea rapede a finanielor jace in interesulu ei propriu, fiindu ca altmintrenea nu va puté ea insasi implini articulu XII: 1867. De asemenea sa cugete si opozitiunea, ca o modificare a acestei legi va fi cu putintia numai cându Ungari'a va dispune de finantie regulate. Acést'a impregiurare sa o considere si natiunea cându se apropie de urn'a alegerei.

„Amu — termina oratorulu — cuventulu poetulu inaintea ochiloru: „Patri'a inainte de tóte!“ si terminu cu cuvintele lui Nelson: „Eu mi-am facutu datori'a.“

Passulu din urma alu cuventarei tu primitu de câtra partid'a deakista cu aplause. Baronulu Sennyey. P. Som-sich, bar. Kemény si Uermenyi gratulara oratorulu dupa terminarea cuven-

tarei. Se forméza grupe, care discut „evenementulu“ dilei.

Cuventarea acést'a a corifeulu din stâng'a a fostu intr'adeveru un evenimentu. Dela inaugurarea sistemului actualu Tisza a combatutu cu multu zelu pactulu dualisticu, de câte ori s'a datu ocaziune sa cuventeze in parlamentu.

Acum urmá si elu esemplulu lui Ghyczy, despre a cârui esire din falanxulu opozitiunei nu se aflau desti termini aspri pentru imputare pre tempulu cându acela trecu in castrele partidei deakiste. Dorulu dupa un portfoiu ministerialu facu pre oratoru sa uite programulu seu, adeca cu noscutele puncte biharice, si sa se lase de o lupta, alu cârei succésu devenise in tempulu din urma ilusoriu, ceea ce marturisesce si densulu cu destula sinceritate.

X O brosiura a aparutu sub titlulu: „Consideratiuni asupr'a organizatiunei artileriei austriace“, carea se dice ca are de autoru pre archiducele Ioann Salvator, a facutu sensatiune mare in publicistica, iéra autorulu a causatu transferarea dela artileria la reg. 12 de infanteria, in cualitatea sea de colonelu.

Autorulu releva necesitatea unei aliantie a monarchiei nóstre cu Russi'a care ofere avantagie durabile pentru ambele imperie; intr'o atare aliantia jace garanti'a unui viitoru fericitu pentru monarchi'a nóstra. In respectu militariu acést'a aliantia este identica cu asigurarea spatelui, frontulu strategicu este definitivu pronunciatu.

Caus'a acestor ingrigiri este destulu de precisata prin urmatoriulu pasagiu din citat'a brosiura:

„Cu tóte asigurările de amicitia trebuie sa fimu deplinu in chiaru, ca nesuintele expansive ale imperiului prusso-germanu din vecinatate periclitéza integritatea monarchiei. Unitate natiunale si aneciune natiunale au devenitu principie la intemeierea statelor moderne si a datu impulsulu la resbelele cele mari din tempulu nou. Cine póte contestá inaintea acestui faptu ingrigirile basate in privinti'a patriei nóstre scumpe, dara nefericite?“

Autorulu tiene eventualitatea unui resbelu intre Austro-Ungari'a si Prusso-Germani'a de neevitabila, de óre-ce limitele Germaniei au lipsa de a se

FOISIÓRA.

Iérn'a din est'anu.

Dupa prorociile betránilor si a le calindarelor de o sutá de ani, dara mai alesu, dupa prasirea aluneloru in vér'a trecuta, asteptámu cu totu drep-tulu pre alb'a neaua sa tabarésca de tempuriu asuprane si sa fia durabile, pentrucá crestini si sa-si póta parli porcii si in mediloculu satului; iéra carnatii si cartabosii sa tiena pâna la capetulu carnelegiloru, déca nu si mai departe.

Déca ne aducemu bin eaminte, Archangelii ni au adusu putiena flusturéla; dara abiá a tienutu dóue dile si campiele cele albe au remasu cum suntu ele mai nepotrivite pentru inspiratiuni poetice, — negre.

Speraramu ca S. Andreiu ne va darui cu ce-va. In desiertu. Ne mutaramu sperantiele pre S. Nicolau. Dara si atunci — totu in desiertu. Abiá Craciunulu ne aduse néua si ni facu iérn'a iérna. Inse pre cându asteptamu gerulu botezului, sa inghiétie ap'a in caldarusia, ce se vedi? campuri brasdate, paraue pre tóte potecele, pareca ca suntemu pre la sánti (40 martiri). Ast'a inse fu numai o siaga a iernei, cáci sambata, eri a fostu septaman'a, a inceputu mereu mereusiu, a ninge si de adi e septaman'a incóce avemu cea mai buna cale de

sania... iertare! au cea mai buna cale de sania, cei cu bani, séu cu sanie si cai, séu cu tóte. Dara calea de sania, calea valea; frigulu, frigulu, dragutiulu, care e mai democraticu si mai universalu, mai cu séma pentru seraci, dai pace, ca si pre iepuri ii facea sa jóce cu noptea de capu. Termometrulu a scadiutu preste 20° sub nula, pâna la 21 si 23°.

N'au fostu in tóte pârtile cá pre la noi. Si in colónele acestei foi amu avutu ocaziune sa cetimu ca pre la Vien'a, in Boemi'a, Moravi'a, in Stiri'a si mai departe iérn'a a fostu grea si venita de tempuriu. Si in pârti calduróse cum e in pârtile dela Constantinopole inca a fostu iérna grea. Dara preste totu loculu cu schimbári. La Vien'a si la Pest'a se facuse dispusetiuni pentru intempinarea unei inundatiuni. Multiamita ceriului ca de asta data de ce s'au temutu ómenii au scapatu.

Au si iernile capriciele lor; dice inse óre-cine, omu, care se vede ca s'au ocupatu cu meditatiuni asupr'a iernei mai multu decâtu mine, ca „sa ne para bine déca voru fi tóte iernile asiá, cáci aru puté fi si mai reu.“

Cum? cum? va intrebá cetitoriulu. Eata asiá! Aru puté cá tóta Europ'a mai de câtra média-nópte sa fia o câmpia alba si de ghiatia, buna óre totu asiá cá Grönländ'a.

Ca nu este asiá, si ca vedemu

iérn'a infrenata de frigu de multe ori in mediloculu ei, si pre urma alungata cu multu mai curendu decâtu de esemplu din Americ'a nordica, din aceea latime, avemu sa multiamimu unei insule, la care noi nici nu cugetámu, unei insule, carea este espusa cá o avantgarda, spre a infránga si a paralisa isbitur'a cea veementa a iernei.

Insul'a acést'a este Island'a, pre carea Ddieu s'o tiena deasupr'a apei,* cáci perirea ei sub luciulu mârei aru fi mórtea multor de pre continentulu nordicu alu Europei.

Insul'a acést'a, carea este asediata in mediloculu oceanului atlanticu, in aceea si inaltime nordica, in carea se afla punctulu celu mai estremu alu peninsulei scandinavice. insul'a acést'a jace togm'a in lini'a, care desparte arteriele cele doué ale hemisferei nordice a pamentului nostru. Ea desparte cursulu séu torentulu celu rece polare, carele petrunde din regiunile cele de ghiatia ale nordului arcticu spre média-di, si recore-sce zon'a cea ferbinte, — de cursulu numitu si golficu, a cârei massa mare de apa calda, dintre Afric'a si Americ'a, trecându prin vecinatatea continentulu nostru, spre média nópte, respansece caldura si viatia. Cursulu cestu din urma aru esista si fâra de Island'a. Nu aru avé inse influinti'a cea binefacatória in mesur'a, carea o vedemu

*) Insul'a este vulcanica si cá atare este posibilu cá intr'o di sa dispara.

mai in tóte iernile si mai cu séma primaverile, déca insul'a nu s'aru aflá in punctulu, in care de o parte isbesce cursulu golficu si se resfrange in valuri spre Europ'a si de alta parte, déca aceea si insula nu aru apará cu spatele sele de câtra Europ'a cursulu celu rece si sloii cei mari de ghiatia, din pârtile arctice.

Meteorologii cei mai noi si cu deosebire capitanulu francesu, baronulu Letourneur Hugon, a constatat, ca insul'a Island'a e cea mai momentuósa statiune meteorologica pentru tierile nóstre. Si este lucru fórte naturalu, cá in punctulu, unde se intalnescu contrarietáti asiá de aprige a le temperaturei si nusiuescu spre o egalizare, sa se nasca schimbările cele mai inversiunate. Ací se si nascu venturile cele infricosiate nordvestice, cari aducu pre mârile nordice atâtea fatalitáti.

Pentru ca, dupa ce parasesce sórele ceriulu arcticu si intra nóptea cea lunga, de luni de dile, temperatur'a scade. Caldura cátu petrunde de cátra média di se absorbe de muntii cei de ghiatia, cari insongiura polulu nordicu. Pre tóta lini'a sirului de munti de ghiatia, carea se intinde dela Grönländ'a americana pâna la Novaia Semlja rusésca, intra o linisce egalisatória in temperatura. Island'a inse, carea jace intre ultimele cursuri séu torenti caldi, este martor'a luptei in natura. Cându se apropia sórele iéra de regiunile nor-

largi spre orientu. La unu atare casu autorulu speréza, ca Austria cu tóte popórele sele se va luptá pentru esistintia cu tóta barbatia fiindu ca unu atare resbelu va fi celu din urma si va decide definitivu esistintia séu stingerea monarchiei nóstre dintre statele continentali. Pentru unu atare evenimentu trebuie sa folosimu tempulu ce mai avemu, — termina autorulu — pentra a ne creá celu putienu preconditiunile unei defensive norocóse.

Cine observa miscările din imperiulu germánu, cine vede, cum Germani'a inarméza mereu, pre cându de alta parte asigura poterile despre o pace durabila, si in fine cine tiene contu de consecutiile lupteloru gloriose ce le a avutu germanismulu in tempulu din urma, acel'a nu póte deduce din premisele istorice date alt'a decâtu ca Germani'a nu se va odichni pâna ce nu va intrá in limitele sele naturali; ea gravitéza spre orientu si pentru a ajunge trebuie sa tréca preste ruinele monarchiei nóstre. Iéa caus'a intemeiata a acestoru funeste ingirigiri!

Orientulu militariu.

Conflictulu celu recentu, care erá aprópe sa puna focu la cele patru colturi ale Orientulu, si care n'a doritu potolirea lui imediata de cátu energice interveniri a puterilor celoru mari, este din nenorocire din acele pericole care potu sa renasca dintr'unu minutu intr'altulu. Pre cátu tempu divanulu nu va modificá intr'unu modu radicalu lini'a sea de conduita, pre cátu tempu elu va plecá dela acestu principiu ca crestini cari locuescu in imperiulu turcescu sunt inamicii sei naturali, suntemu autorisati a ne teme de întórcerea incidenteloru, ale cároru consecintie desastróse diplomati'a nu va avea póte totu-déun'a puterea sa le previna.

Sgomotulu armeloru póte sa resune, in minutulu celu mai putienu asteptatu, de cealalta parte a balkaniloru. Malulu stengu alu Dunarei séu gurile Cattarului potu sa fie inca odata, precum au fostu fôrte adesea dela inceputu acestui secolu, teatrulu unoru lupte sângeróse între turci si crestini.

In ce conditiuni s'aru produce astadi aceste lupte necontentitu amenintátorie, déca aru isbucni? Ce fortie aru putea sa opuna principatele

crestine armatelorú Sultanului? Si, din partea lorú, ce numeru de ómeni aru potea sa puna turcii in campanie? De asemenea natura suntú întrebările care si le pune cine-va in fati'a unoru asemenea eventualități, si a cároru solutiune ofera, in momentul de fatia, unu adevératu interesu de actualitate. De acea, de-si amu mai avutu ocaziunea, de mai multe ori, sa vorbimu lectoriloru nostri asupr'a acestui subiectu, credemu ca trebuie sa mai revenimu odata, spre a resuma, in putiene cuvinte, pre cátu se va putea insa de esactu, situatiunea militaria a Orientulu.

Astfelu, dupa cum ne scrie la 25 Decembre trecutu corespondentulu nostru dela Constantinopole, raportulu oficialu adresatu Sultanului de cátra marele-viziru Husein-Avni-Pasi'a radica la 182,874 soldati si 29,650 cai efectivulu trupeloru turcescu in tempu de pace. Pe picioru de resbelu, acésta fortia activa, totu-déun'a gat'a, dice raportulu, de a intrá in campanie, póte sa fia imediatu radicata la 199,155 ómeni si 54,532 cai. Pre lângá acésta armata activa, esista totu-déun'a o reserva (Redifii) pre care marele-viziru o evaluéza la 5 séu 600,000 ómeni. Adoptându aceste cifre, amu ajunge astfelu la o fortia totala de 800,000 ómeni. Afara de acestea artileria poseda 2184 piese de campanie si 84 mitralieze. Acestea suntú cifrele oficiale.

Ómeni competinti inse, care au facutu calcule esacte asupr'a situatiunei, evaluéza ca, in starea actuala, o mare parte din aceste fortie este dabiá pre calea organizatiunei. O brosiura publicata de curendu de cátra unu oficiu alu armatei austriace ficséza la 340,000 ómeni infanteri'a, 35,000 cavaleri'a, si 732 tunuri, fortiele reale pre care Turci'a aru potea sa le puna pre picioru in casu de resbelu.

Aceste trupe au, este fôrte adevératu, avantagiulu de a fi bine disciplinate, bine instruite, si fôrte seriosu comandate. De mai bine de trei-dieci de ani, oficiu europeni, printre care a figuratu între alti feld-maresialulu Moltke la debutulu carierei sele, si-au datú ostenél'a de-a vârú in capulu armatei turcescu principiile strategiei moderne.

De partea principateloru crestine, fortiele cari aru potea fi opuse ace-

stre. Atunci pre la Rosalie ne pomenimu deodata cu câte unu frigu asiá de simtitu, încátu cautámu tóte cojócele, iéra negutiatorii de lemne si de carbuni cánta psalmi de bucuria si jóca inaintea magazineloru. Atunci cunoscemu noi europeni cátu ni este de buna insul'a Island'a.

Nu credemu ca se va indoi cine-va, ca period'a de ghiatia a incetatu in Europ'a septemtrionale (de média nópte) numai dela aparinti'a Islandei incóce. Este naturalu dara, ca indata ce aru disparé iérase sub apa, si acésta se póte intemplá — esemple suntú destule, — pace buna! de verdia crétia! pace buna de ciuciuleti, ciuperci si bureti! pace buna de spinatu si de o inghititura buna dela Bobáln'a séu dela Balcaci! Atunci gerulu nu se mai intrerupe tocmai pre cându stámu gat'a sa facemu o excursiune cu sani'a. — Si pentru diurnalisti va fi reu in monotoni'a cea lunga a ieriloru uniforme, cáci pre cine va interesá atunci sa cetésca, déca s'aru scrie de esemplu o notitia: *frigulu se continua*; o usiurintia aru avé numai acele diurnale, cároru li place sa spuna lucrurile cu ani inainte. Atunci aru puté dice: „Noi amu predisu cu *siepte ani* inainte, ca si in iérn'a acést'a va fi dela inceputu pâna la sfersitu totu frigu.“ Dara de tempuri de aceste sa ne féréscá Ddieu!

lor'a ale Turciei suntú asemenea organizate dupa sistemele cele mai recente; ele au pusi cu acu, carabine Minie, tunuri Krupp; si in numeru ele suntú multu mai fôrte de cátu cum aru crede cine-va la prim'a ivire. Dela emanciparea lorú, tóte silintiele acestoru provincii s'au indreptatu in adevér de acésta parte. Ele au voitu, mai nainte de tóte, sa aiba o armata. Ele au sacrificatu, spre a ajunge la acestu scopu, cea mai frumósa parte a venituriloru lorú.

Muntenegrulu, spre esemplu, acestu statú, micu a cáruí popolatiune, dupa cum amu mai spus'o de curendu, de abiá aru fi de ajunsu cá sa populeze unu suburbiu a Vienei; acestu statú póte, cu tóte acestea, sa puna pre picioru de resbelu o armata de doue-dieci si cinci mii ómeni. Toti cetatienii sei suntú soldati, dela 17 pâna la 50 de ani; si principatulu poseda arsenale fôrte bine provisiunate spre a-i armá pre toti intr'unu modu convenabilu. Artileri'a sea se compune de 7 baterii de munte, de 2 pâna la 4 piese fia-care, cu totulu 24 tunuri.

Serbi'a n'are decâtú o fôrte slaba armata permanenta, spre a nu-si ruiná finciiele. Trupele inse din care se compune forméza in realitate cadrele armatei natiunale, care este totu-déun'a gat'a de a fi imediatu organizata. Prim'a radicare póte sa dea, cu armata permanenta, unu totalu de 92,300 ómeni. Ultim'a radicare, care aru fi asemenea chlamata sub arme in casu de periculu, este de 47,100 ómeni. In definitiv, armata serba, pre picioru de resbelu, si mai alesu in vederea unei lupte atátu de decisive, aru putea sa fia radicata la 139,400 ómeni. Ea poseda mai bine de trei-dieci mii cai si 188 piese de artilerie.

Romani'a poseda o armata permanenta de 42,000 ómeni, o armata teritoriala de 47,000 si o reserva de 43,000, cu totulu 132,000 ómeni minunatu disciplinati, obicinuti cu marsiuri si exercitiuri continue, fôrte bine echipati si inarmati. Acésta armata nu poseda mai putienu de 288 tunuri.

In sumariu, cele trei principate crestine vasale Portiei, aru putea, adunandu-si puterile, sa opuna aprópe trei sute mii ómeni la cele trei sute patru-dieci de mii ai armatei turcescu, si sa faca sa tune contr'a ei mai bine de cinci sute de tunuri.

In aceste conditiuni, lupt'a aru putea sa fia lunga, teribila, desastrósa; si cine-va intielege fôrte usioru de ce tóte silintiele puteriloru celoru mari s'au concentratu, pre tempulu afaceri dela Podgoriti'a, asupr'a acestui punctu esentialu: a localisá lupt'a, a o impedeá sa se intinda, déca nu voru putea sa o impedece de a isbucni.

„Le Danube.“

O scurta recensiuine asupr'a Catechismului micu. ce se propune in scótele poporali confessionale greco-orient.

Branu in 22 Ian. v. 1875.

(Fine.)

Precum nici unu omu pre lume nu este fára pecatu, asiá si lucrulu facutu de omu nu póte fi fára de pecate; a-si inchipu cine-va contrariulu, aru fi cea mai mare absurditate.

Prin urmare eu nu pretindu, cáci totu asemenea absurditate aru fi a pretinde compunerea unui manualu fára defecte; dara avemu totu dreptulu a asteptá si chiaru a pretinde compunerea manualeloru cátu se póte cu defecte mai putiene, séu mai bine disu: cátu se póte dupa unu modulu mai usioru si mai lesne ducatoriu la scopu. Dara apoi unu manualu de scóla, si inca tocm'a studiulu de religiune — Catechismulu, — cum au potutu remanea de atát'a tempu pâna acum, cu atâtea si asiá mari defecte, eu nu-mi potú inchipu. Eu cunoscu acestu Ca-

techismu din esperinti'a-mi si pracs'a-mi propria, si afirmu cu tóta puterea cuventulu meu, ca acestu manualu — studiu de Religiune, nici decum nu póte corespunde, nici póte duce la sublimulu scopu, la care tientesce si trebuie sa duca studiulu Religiunei.

Deci eu dorescu ba ceru si pretindu compunerea altui Catechismu, cu totulu nou, in litere, stilu si in cuprinsu, in urmatoriulu modu:

a) Catechismulu in scóle — cá studiu de Religiune, — a se scrie, tiparí si dá scolariloru cu litere latine;

b) Cele trei elemente ideali crestinescu, adeca: credinti'a, dragostea si nadejdea, a se desbate, compune si propune, pentru clasele II elementarie întregi, dara fôrte pre scurtu si la intielesu. Iéra pentru clas'a III si IV, iéra tóte, dara aici, a se tractá mai pre largu si la intielesu. Adeca eu dorescu compunerea unui singuru manualu cá studiu de Religiune pentru norm'a întrega, inse impartitu dupa clase; iéra materi'a lucrata si asidiata, cátu se póte dupa principiile teologice ale asiediaminteloru nóstre bisericesci, si dupa acelea ale pedagogiei moderne.

c) Intrebările a se pune — fia care, deplinu, întregi si la intielesu.

d) In respunsuri sa se cuprindia si intrebările; cáci numai asiá se póte scolarulu deprinde a vorbi in constructiuni întregi, bine si la intielesu.

e) Aflu necesariu a se face si unele notitie cu esemple si asemenári, pentru invetiatoriu — cá sa póta esplicá cu atátu mai bine si mai usioru scolariloru sei intielesulu principiiloru religionarie; aceste notitie potú servi pentru invetiatoriu de totu atâtea directive metodice; si in fine

f) Aflu de neaperata trebuintia culegerea mai multoru pasagie, ca citate din s. Scriptura, la tóte afirmatiunile si negatiunile ce vinu inainte in Catechismu; acestea inca a se pune cá note alaturate la Catechismu; fiindu apoi Catechismulu provediutu cu astfelu de citate puternice din s. Scriptura, invetiatoriulu va fi in stare a inradiciná in scolaru semntiementele cele religióse si ai face intru adevér crestini buni si adevérati intarindu-i in acelea, — de o parte; iéra de alta parte va fi in stare a combate vitulu si tóte scaderile din scolaru cu tóta puterea cuventulu; si apoi iéta in modulu acest'a — crediu eu, — se póte ajunge scopulu la care tientesce studiulu regiliunei, cu adevératu si siguru.

Acést'a este parerea si convingerea mea individuala, spriginita inse in unanimitate de întregu corpulu invetiatorescu braneanu in sedinti'a conferintiei din 2 Ianuariu v. 1875.

Vomu vedé inse si parerile altoru corporatiuni didactice.

Aici e vorb'a de schimbári si reforme in studiulu religiunei; corpurile didactice inse potú numai a-si dá parerea, dara alta putere nu au, ca tóta competinti'a cade si sta in puterea si bun'a vointi'a maritulu sinodu episcopescu; deci noi mai întâiu avemu sa ne descoperimu si impartasimu parerile unii cu alti prin jurnalistica si in urma arogá pre maritulu sinodu episcopescu, déca afla de bine a ne incuviintiá cererea.

Dorescu sa audiu si parerile altoru corporatiuni invetiatorescu.

Teodoru Popu
invet. primariu.

Domnule redactoru! In nr. 9 din „Column'a traiana“ pre anulu 1873 amu publicatu o lista de diuarele române ce au aparutu in Daci'a traiana, dela anulu 1825 pâna la Iuliu 1873; iéra in nr. 1 din citat'a fôia pre anulu 1874, amu publicatu unu suplementu la acea lista, care contine diuarele ce aparusera dela Iuliu pâna la Decembre anulu espiratu.

Continuandu acea lucrare, amu onóre a

dice ceresci ghiati'a incepe lucrarea sea gigantica. Tunete infiorátorie prevestescu lucrarea acést'a. Cu incetulu se incaldiesce aerulu; muntii de ghiatia din pregiurulu polalui asuda si acést'a produce cea dintâiu miscare. Venturile orcanice sudice strica ecuilibrulu de mai nainte si munti de ghiatia se rumpu de cátra mass'a cea mare creata de iérna.

Indata ce au inceputu a innotá acesti munti liberu in apa, ii apuca cursulu ce se forméza din stracaturile cercului de ghiatia si ii pornesce spre média-di, si déca n'aru fi insul'a desu-mentinuta, ne-aru onorá si pre noi europeni cu frigurós'a lorú apropiare. Aici inse, la spatele insulei, se gramadescu unii preste alti si cu iutiela mare se intiepenescu in marea dintre insula si Grönland'a. Cursulu séu torentulu celu rece merge asiá dara pre laturea apuséna a insulei, spre média-di, si de aci se esplica, ca Labradorulu si Neufundland'a, cari nu jacu mai spre média-nópte decâtú Britani'a si Franci'a, au o clima fôrte frigurósa si aspra, pre cându insul'a Island'a indrépta caldur'a spre tierile nóstre europene.

Câte odata ratacesce si pre laturea ostica a insulei câte unu munte de ghiatia si se scobóra pâna pre la insulele faroice. Atunci inse se simte numai decâtú ce este in stare sa produca numai câte unu colosu singuratecu de ghiatia, ratacitu in apele nó-

ve alatură o lista de diuarele ce au aparut în anul 1874 în provinciile Daciei lui Traianu; recunosc ca acea lista e ne-completa, fiindu-mi cu greu a-mi putea procura toate diuarele române ce aparut în Dacia, Ungaria și Austria; astfel ca această lista o potu completa frații noștri de preste Milcovu, de preste Oltu și de preste Carpati.

La această listă, alaturu o mica insemnare de câte-va diuare, din diferite epoci, descoperite în urmă publicării listei din nr. 9 a „Columnnei”, spre a se putea completa diuarele din anii la care se refera.

De vomu compară listă diuarelor pre anii 1873 și 1874, observăm:

1. Ca în anul 1873 au aparut 103 diuare, din cari 20 au tratat despre litere, arte, științe, instrucțiune, istoria, educațiune, etc.; 5 diuare umoristice, 6 oficiale; iera restul de 72 politice. În anul 1874, au aparut 110 diuare, din cari 22 științifice, literare, istorice, etc.; 7 umoristice, 7 oficiale; și restul de 73, politice.

2. Ca în anul 1874 au încetat vre o 40 diuare din cele ce au aparut în anul 1873, adică mai jumătate din numărul total al diuarelor; ceea ce se poate atribui la lipsa de fonduri și de cetitori; astfel ca un mare număr de diuare aparut și disparu pe fa-care anu, că acele efemere care nascu cu resaritul sôrelui și se stingu deodată cu apunerea sôrelui.

3. Între diuarele ce au aparut în acești doi ani, vedem unele purtând titluri escentrice pompoze cari în genere nu corespund cu titlul și cu ideile autorului, adică cu scopul ce-si propune, precum: Lumin'a, Impartialul, Adevărul, Tribuna, Democratul, Descentralizarea, Desteptarea, Opiniunea publică, Dreptatea, Cugetul țierei, Poporul, Fulgerul, Tunetul, Cetațiunul, Fiul României, Flagelul.*)

Asemenea fanfaronade, neîmplinirea angajamentelor din partea redactorilor câtra abonanti, nici în privința programei nici a predării diuarelor cum și alte cauze, au produs apatie, desgust pentru organele de publicitate; astfel ca nici materiile importante a unor, nici critică altor nu mai facu o impresiune, cum făcea la începutul emancipării presei; d'abia câte-va organe serioase atragă atențiunea publicului inteligent.

Primiti, domnule redactor, etc.

C. D. Aricescu.

LISTA

de diuarele ce au aparut în Dacia traiana în anul 1874.

În București: Monitoriul oficial, Romanul, Pressa, Columna lui Traianu, Trompetă Carpatilor, Viitorul, Le Jurnal de Bucarest, Analele Societății academice, Prevestitorul, Reformă, Telegraful, Poporul, Revistă contemporană, Ghimpele (umoristic), Paraponisii (umoristic), Buletinul Curției de casatie, Descentralizarea (câte-va numere), Dîna, Moniteurs des annonces, Monitoriul ôstei, Monitoriul literar, Fôia societății Renascerea, Dreptul, Revistă științifică, Gazetă medico-chirurgicală, Oltul (de d. Macedonski), „H'Idis (Auror'a), La correspondance de Roumanie (Fr. Damé), Inginerul, Econom'a națională (supl. la Revistă științifică), Gazetă medicală, Curierul financiar, Nou'a Gazetă (despre industria și educația), La Roumanie, Lucratoriul român, Fiul României, Tipografu român, Asmodeu (umoristic), „Zetisalos (Paschidi), Mistri'a (francmasonien), Curierul familiei, Desteptarea, Opiniunea publică, Biserica ortodoxă română, La Roumanie contemporană, Curierul de București, Schitul român din muntele Athos, Archiv'a rurală, Desbaterile Senatului.

În Craiova: Lumin'a, Gazetă Craiovei, Adevărul, Auror'a Craiovei, Curierul Craiovei, Olteni'a, Post'a Craiovei, Monitoriul comunei Craiova.

La Turnu-Magurele: Teleormanul.

*) În anul 1859 aparuse în București o fôia cu titlul stravanțu „Aripele furtunoase.”

La Focsiani: Milcovul, Gazet'a de Focsiani și Ecoul Putnei.

La Ploesci: Democratul, La Brâila: Impartialul, Observatorul, Lanterna (umor.), Urbanul, și „Σύλλογος”. La Galați: Vocea Cuvurului, Orientul, Buletinul comercial (G. T. Baroni) și Gardistul civic. La Severin: Dunarea. La Buzeu: Curierul de Buzeu. La Iasi: Convorbiri literare, Publicațiuni oficiale, Curierul de Iasi, Dreptatea, Independența română, Revistă israelita, Perdaful, (umor.), Daraban'a (umor.), Cugetul țierei. La Romanu: Armonia. La Ismail: Opiniunea, Gazet'a de Ismail și Flagelul (umeristic). La Bacău: Nuvelistul, Buletinul comunal și Buhn'a (umor.) La Berladu: Samenatoriul. La Piatra: Corespondența provincială. La Bolgrad: Ecoul Basarabiei (Bolduș Latiescu). La Husi: Vocea Husilor. La Dorohoi: Curierul de Dorohoi. La Botosani: Lectorul român. La Brasiou: Orientul latin, Transilvania, Gazet'a Transilvaniei. La Sabii: Telegraful romanu. La Pest'a: Albin'a, Federațiunea și Familii'a. La Blasiu: Economul și Fôia scolară. La Aradu: Gur'a Satului și Lumin'a.*) La Rom'a: Dacia traiana. Predicatorul satenului Stejarul și Icoana lumii nu știu pozitiv locul unde apar.

Diuare ce nu sunt trecute în listă dela nr. 9 din Column'a lui Traianu.

Albumul Pelerinilor, în Paris la 1851, de Dim. Bolintineu. Zefirul Istrului (elinu) în București, la 1838. Archivul filologic, în Blasiu la 1869. Plebeul, Poporul și Secolul, în Brasiou și Sabii la 1868.**) Gazet'a germană a Principatelor române-unite, (organu alu naționalităților) și Fôia în limb'a germană și română în București la 1859. Siarivari (umor.), la 1865. Fôia biurolui naționalu, în Iasi la 1868. „Press'a“.

Varietati.

†) Petru Banea profesor la gimnaziul rom. gr. or. din Bradu cot. Zarandului după unu morbu greu de 10 zile de versatu, impartasitu cu santele taine a repausatu în 8 Fauru (27 Ianuaru) 1875 în Domnulu în etate de abia 27 ani, lasandu iu doliu pre parintele seu Ioanu, și doiôs'a sea maica, frate și sorori, precum și pre întregu corpulu profesoralu. — Fia-i tierin'a usiora și memori'a eterna!

*) (Drumul de feru rusecu dela Uralsk-Samara.) Russi'a multu tempu remase straina la întreprinderile mari de lucrări publice, cari în tempulu celor din urma dăne-dieci de ani, au luat o asiă mare desvoltare în Europa întreaga, intra acum deplin în miscarea modernă. În 1850, ea abia cunoscă drumurile de feru, astadi numera preste 16,000 kilometri cari în cea mai mare parte au fost construite cu capitaluri franceze, de câtra ingineri și constructori francesi. Această cifră înse nu prea e asiă mare, deca o vomu compară cu întinderea imensă a imperiului rus. concesiuni nouă se mai dau pre toate dillele și capitalurile franceze vinu încă a fi solicitate pentru punerea lor în executare. Lini'a Uralsk-Samara, a cărei subscriere e în momentul de fată pre cale de realizare, va face parte din marea cale transasiatică destinată a pune Russi'a în comunicare cu Indiile.

Regiunea pre care o strabate lini'a Uralsk-Samara e un'a din cele mai fertile din Russi'a. Populați'a ei se multiemesce ca o asiă rapediciune în câtu Samara care nu eră decatu unu orasielul acum câti-va ani, este adi capital'a unei provincii. Comerțulu cerealelor, alu vitelor, pescelui, sării,

*) „Priculiciul” lipsesce. R. T. R.
**) Nouă nu ne este cunoscutu nimic'a despre diurnalele aceste. Red. „T. R.”

peiloru, seuriloru, lemnelor, se face aci pre o scară întinsă.

Legea rusă proteje capitalurile angajate în întreprinderi de drumu de feru în modulu celu mai întinsu. Ea exige că capitalulu actiuniloru să fie pre deplin versatu în casele statulu, de unde nu pôte es decatu treptatu după trebuință și după ce ministrulu verifica starea lucrărilor.

Aceste formalități facu negresitu întreprinderile drumurilor de feru mai dificile și adese le impedează, dară ele dau capitaluriloru cari le recăuta o siguranță multu mai mare. Iconomiile franceze voru putea dară în liniste să apuce spre calea Russiei.

*) (Universitate pentru femei.) Holloway, care si-a castigat prin pilele inventate de elu o avere colosală, a facut mai înainte unu spitalu care a costat mai multu de 150,000 p. sterl. Acum vrea să aducă omenimei unu sacrificiu mai mare. Aprôpe de Engham, nu departe de Londra, a cumpărat unu pamentu cu 25,000 p. st. pentru a clădi o universitate pentru seculu femeiescu. Institutulu e calculat pre 400 de studentine. Pentru a esoperă unu rezultat bunu, a consultat d. Holloway pre profesorulu Fawcett, despre care se știe, că nu numai este unu invetiatu celebru ci și unu aperiatoriu alu dreptulu femeiloru. Institutulu se va clădi după stilulu francesu (Renaissance) și va costă 200,000 p. st. Toate științele cari au interesu pentru femei se vor propune acolo: științe clasice, matematice și de specialitate, precum teologie și medicină. Se vor destina 20 profesori, a căroru alegere fundatorulu o concedie consiliariulu seu Fawcett. Abituriențele se vor supune esamenelor la universitățile din țiera, după alu căroru modelu este întogmitu și acestu institutu. Fundatorulu speră că va întogmi lucrurile astu-feliu, câtu spesele curente să se acopere prin tacele de imatriculare și prin banii de collegiu.

Raportu comerciale.

Sabii 12 Fauru n. Grâu 4 fl. 40 xr. frumosu, 4 fl. 13 xr. mestecat, 4 fl. — xr. calit. infer.; seacă 3 fl. 13 xr. până 2 fl. 67; — orzu fl. 3; ovă 1 fl. 67 până 1 fl. 40 xr.; cucuruz (porumb) 2 fl. 87 xr.; cartofi 1 fl. 33 xr. galat'a austriacă.
Cânep'a — fl. maj'a.
Linfa 6 fl. — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.
Fenu legat — fl. 85, nelegat — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr. maj'a.
Lemne de foc 8—9 fl. stang. austr.
Carnea de vita 18—20 cr. p., de porc 24 xr. Unșoara 79 xr. până la 1 fl. — cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 1/13 Februaru 1875.

Metalicele 5%	70 85
Imprumutul național 5% (argintu)	75 75
Imprumutul de stat din 1860	111 75
Actiuni de banca	962 —
Actiuni de creditu	220 —
London	111 30
Obligatiuni de desdăunare Unguresci	79 25
„ „ „ Temisioresi	77 —
„ „ „ Ardelensesi	76 —
„ „ „ Croato-slavone	80 —
Argintu	105 65
Galbinu	— —
Napoleonu d'auru (poli)	8 90

Nr. 109 ex 1875.

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de alu doilea invetiatu la școl'a granitieresă din comun'a greco orient. Tientiari, districtulu Fagarasiului, se escrie concursu până la 27 Fauru a. c. st. nou.

Cu acestu postu e împreunatu unu salariu anual de 200 fl. v. a., cortelu liberu și 6 stângini de lemne.

Suplicele instruite cu documentele recerute sunt a se adresă la

„Comitetulu școliloru granitieresci din fostulu regimentu român I în Sabii.”

(1—3)

Nr. prot. 10/1875.

Edictu.

Marcu Farcasiu din Apoldulu infer. scaunulu Mercurei, carele de doi ani a parasitu pre legiuit'a sea socia Mar'i'a Ioanu Când'a din Gârbov'a fără a se ști ubicatiunea lui, — se cităza a se presentă înainte subsemnatulu scaunu ppscui în terminu de unu ani și o di, și anumitu până în 18 Ianuaru 1876, căci la din contra procesulu divortialu asupr'a-i intentatu se va pertractă și decide și în absența lui. —

Mercurea în 17 Ianuaru 1875.

Scaunulu ppscui gr. or. alu Mercurei.

I. D. R. C.

Adm. prot.

(3—3)

Nr. prot. 9/1875.

Edictu.

Ilie Morariu din Garbov'a scaunulu Mercurei, carele de doi ani a parasitu pre legiuit'a sea socie Ioan'a Când'a din Reci, — se cităza a se presentă înainte subsemnatulu scaunu ppscui în terminu de unu anu și o di, și anumitu până în 18 Ianuaru 1876, căci la din contra procesulu divortialu asupr'a-i intentatu se va pertractă și decide și în absența lui. —

Mercurea în 17 Ianuaru 1875.

Scaunulu ppscui gr. or. alu Mercurei.

I. D. R. C.

Adm. prot.

(2—3)

Anunțu.

Publicatiuni oficiale în limb'a germană apar dela 1 Februaru a. c. ca supplementu bine regulat la „Fôia centrale ungurescă” și adică: publicarea legilor promulgate, a emiselor guvernulu u. r. și ale dregatoriilor centrale din patria; mai departe se va da unu es-tras bine întogmit din indigatoriulu oficialu alu diuarelu „Budapesti Közlöny” precum sunt: publicatiuni, provocatiuni pentru aducerea la valoare a pretensiunilor de proprietate, concurse de averi și statii, amortisatiuni, curende, inprotocolări de firme escrieri de oferte pentru liferatiuni etc.

Acestu diurnal, care e unu repertoriu de neapărată trebuință pentru comunități, advocati, negociatori, liferanti și întreprinditori, costă pre anu 8 fl. pre diurnetate de anu 4 fl. Prenumeratiunile se facu la administratiunea „Foiei centrale unguresci” (Ung. Centralblatt) în Budapesta strada lui Zoltanu Nr. 2. (2—3)

Spre orientare

pentru bolnavii de gura și de dinti, precum și pentru cei ce au lipsa de dinti!!

Doctorulu și tehniculu de dinti C. ZINZ, că practic de 20 de ani și provediutu cu diplom'a Universității c. r. de Vien'a, se recomandă pentru vindecarea tuturor bôlelor de gura și dinti, fia, că acelea să devina dela dinti seu alte cauze; într'asemenea ofera densulu prepararea de dinti singurateci, precum și de corône de dinti întregi după metodulu celu mai nou eglesu și americanu; pre lângă acestea mai posedă densulu și unu mijlocu unicu în feliulu seu, prin care ori-ce dorere de dinti se pôte vindecă fără dorere și fără delaturarea dintelului pre lângă garanția. — Bolnavii într'a-deveru fără midilôce se voru lacui gratis la ôr'a 12—1.

În fine va zăbovi densulu în es-cursiunile sele la toate orasiile după trebuința asiă, încatu să pôte satisfac comandeloru on. patienti pe deplin.

A conversă dela 10—12 și dela 3—5 ôre.

Locuint'a e în casele lui Iahn pe Wis Nr. 254.

Tempulu ce va petrece e până 20—30 Aprile anulu curentu.

(3—12)